

Ласкаво просимо до «Дивопису». Але перш ніж зануритися, подбайте про ресурси. Запасіть води та їжі. Зберіть бодай якесь альпіністське спорядження. Виспіться як слід. Завжди майте при собі ручку і папір, адже ніхто не здатен передбачити, коли здохне його електронний пристрій. Пам'ятайте також, що великим плюсом для того, хто вирушає у справжню пригоду, завжди стане володіння мовами тварин. Тож вивчайте їх. І ніколи — ніколи! — не втрачайте здорового глузду. А тепер зберіться з духом... Готові? Ви зараз поринете в самісіньку гущу подій.

ПРИВІТАННЯ

Як засвідчує картинка «Садиба» на попередньому розвороті, навіть найбуденніші моменти нашого життя можуть ховати в собі не відразу помітну складну механіку і чари. У деяких із моїх улюблених книг про літературну творчість сказано, що художні тексти є одним зі способів осмислити цей складний, часто загадковий світ, і що історії живуть у цьому світі повсюдно. Найкращі з цих книжок прославляють творчість — проте водночас вони зосереджені на практичних порадах. Вони дуже корисні й водночас здатні принести насолоду читачеві.

І ось тут ми вринули підійшли до книги, яку ви тримаєте в руках. «Дивопис» — це насамперед загальний посібник із ремесла та мистецтва красного письменництва. Але при цьому я намагався створити своєрідну скарбничку цікавинок, які б збуджували вашу увагу. Ця книга віддзеркалює моє переконання, що органічне занурення у роботу над текстом має поєднуватися з систематичними практичними завданнями та вправами для вдосконалення ваших текстів. Ви також зможете помітити, що в «Дивописі» я уникаю професійного жаргону і надто простих порад (практичні професійні поради — то зовсім інша справа). «Дивопис» дасть вам змогу опанувати базові навички, необхідні для створення художніх текстів, — а також час від часу кидатиме вам виклики, пропонуючи складніші завдання. Також «Дивопис» є значною мірою позаконфесійним підручником — у тому сенсі, що запропонований тут підхід до техніки навчання можна універсально застосовувати як у так званій чистій літературній творчості, так і в «комерційних» книжках. Незалежно від того, що ви бажаєте написати, — героїчну трилогію в жанрі фентезі, що охоплює цілі століття, чи роман, присвячений однісінькому дню з життя самотньої людини (або, можливо, щось середнє між ними), — «Дивопис» стане вам у пригоді.

«Дивопис» відрізняється від більшості підручників із письма двома аспектами. По-перше, картинки в ньому часто замінують або доповнюють навчальний текст. Хоча до цієї роботи загалом доклалися понад три десятки художників, всі наочні схеми за моїми ескізами та настановами створив Джеремі Зерфосс (*Jeremy Zerfoss*). Ця книга, можливо, містить більше ілюстративних схем та інших візуальних стимулів (як функціональних, так і декоративних), ніж будь-який інший із наявних підручників із письменництва. Картинки не завжди можуть замінити текст, але бувають надзвичайно корисними, допомагаючи передати ключові поняття або розбити складне на прості частини. Сподіваюся також, що вони розбурхають вашу творчу уяву.

Скотт Ігл
(*Scott Igl*).
«Риборуки» (2010).

По-друге, хоча «Дивопис» може бути корисним для письменників-початківців і письменників середнього рівня досвіду, які працюють у будь-якому жанрі, за задумом цей підручник орієнтований на роботу з фантазією, а не на реалістичне зображення світу. Більшість загальних посібників із письменництва стандартно орієнтуються на реалізм, тоді як книги про опрацювання фантазійного матеріалу часто здаються відірваними від цілого спектра інших видів оповіді. Якщо ви налаштовані писати в жанрах фентезі, жахів, наукової фантастики, магічного реалізму або в будь-якому абсурдистському чи сюрреалістичному стилі, сподіваюся, що «Дивопис» буде вам як рідний. Якщо ж ви не пишете в цих модусах, можливо, ви відкриєте для себе свіжий погляд на знайомі теми (а також отримаєте якісний інструктаж з основ роботи з художнім текстом, про які я вже згадував). Можливо, ви також зрозумієте, що немає великої різниці між «реалістичною» та «фантастичною» літературою — на рівнях ані задуму, ані теоретичного опрацювання, ані практичного втілення. І, безумовно, ви переконаєтеся, що уява працює в усьому спектрі підходів до оповідацького мистецтва.

Сам я починав як літератор мейнстріму, але незабаром виявив, що мої тексти тяжіють до фантазійних світів. Я давав свої твори друзям, і їх охрестили сюрреалістичними, хоча мені самому вони здавалися цілком реалістичними. На мене вплинули різні підходи до письма, і я чесно визнав своє подвійне громадянство. До того ж мої найперші враження від реального світу були пов'язані з тим, що мої батьки постійно подорожували, — і такий спосіб життя дозволив мені з дитинства переконатися, наскільки ж чарівною й дивовижною є наша реальність. Чи коли на рифі біля острова Фіджі я побачив вночі при світлі ліхтарика величезну морську зірку виду «терновий вінець», чи коли під час нападу астми з подивом спостерігав, як два смарагдово-рубінові колібри спаровуються на льоту за вікном нашого готельного номера в Куско, — у мене завжди було відчуття, що ми живемо в місці, яке потребує глибшого пояснення, чогось на кшталт літописання за рамками достовірної документальної розповіді. Мої оповідання народжуються з потреби якось опанувати

весь той досвід. Я обрав фентезі як свою тему, де можу реалізувати свій спосіб проживання, і, лише поєднуючи фрагменти кожного з них, я можу змалювати свій справжній дім. Тільки художня література дає мені шляхи для відображення дивовижної вигадливості й краси — а іноді й жахів — якими сповнений цей світ.

СТРУКТУРА ТА ПІДХІД

Хоча «Дивопис» можна опрацьовувати частинами, задля максимального занурення його варто прочитати **від початку до кінця**.

Книгу укладено так, щоб спочатку дати вам певне уявлення про натхнення та інформацію про елементи, з яких складається оповідь. Після цього на вас чекають декілька пригод сторітелінгу. Розділи 3—6 пропонують різні портали для входу в художню літературу. Більшість письменників починають писати після того, як придумали цікавий початок і/або кінець. Або (якщо саме так працює їхній мозок) після того, як обміркували сюжет і структуру історії, персонажів чи місце дії. Обговорюючи техніку письма в цьому посібнику, я використовую терміни «оповідання» та «роман» як взаємозамінні — але намагаюся наголошувати на тому чи іншому з них, якщо тема або підтема видається мені придатнішою для відповідної форми. Однак багато письменницьких порад можна застосувати як до оповідань, так і до романів, навіть якщо в кожному з цих випадків є свої тонкощі.

Підхід, використаний у кожному розділі, дещо відрізняється залежно від предмета дослідження. Наприклад, розділ 3 найбільше спирається на мою власну роботу. Розбираючи свій роман, я можу достеменно показати вам весь спектр варіантів, доступних під час написання типового зачину, — замість покладатися суто на гіпотези або намагатися вгадати, на чому ґрунтувалися рішення іншого письменника. У розділі, присвяченому розробці персонажів, я здебільшого покладаюся на численні інтерв'ю, які взяв у своїх улюблених письменників спеціально для цієї книги, переплітаючи їхні думки зі своїми. Розділ про вибудовування світів містить менше демонстраційної графіки і більше живих прикладів у вигляді творів образотворчого мистецтва та фотографій, що слугують своєрідними декораціями, — а змістовне навантаження несуть підписи під ними. Поради щодо редагування є невіддільною частиною тексту більшості розділів, але розділ 7 «Саморедагування» стосується цієї теми безпосередньо і, знову ж таки, спирається на досвід інших авторів. У цьому випадку логічна послідовність (хай навіть десь у тексті я не виполов пару-трійку неминучих повторів) для мене менш важлива, ніж шанс дати потрібні поради в належному контексті.

Однак ці міркування не стосуються додатка «Майстерня письменника», який ви знайдете після основних розділів. Зміст «Майстерні письменника» непередбачуваний, примхливий і може завести вас у дивні місця. Він призначений більше для пірнання, ніж для послідовного прочитання. Там ви знайдете складні письменницькі вправи, щоб добряче покопирсатися в тексті, а також познайомитися з несподіваними поглядами на художню літературу від експертів з рольових ігор живої дії та прочитаєте розмову про ремесло з Джорджем Р. Р. Мартіном. Розважайтеся — тільки дивіться там, не заблукайте! Або... іноді якраз блукання — найкращий досвід.

Письменник і викладач Метью Чейні (*Matthew Cheney*) консультував мене під час роботи над текстом. Деякі розділи вельми збагатилися в результаті наших обговорень.

У «Дивописі» є різноманітні персонажі, які навчають, просвітлюють і розважають: Таємничий Дивак, Маленькі прибульці, Адвокат диявола, Всевидяче пероко (перо-око) та Вебінатор.

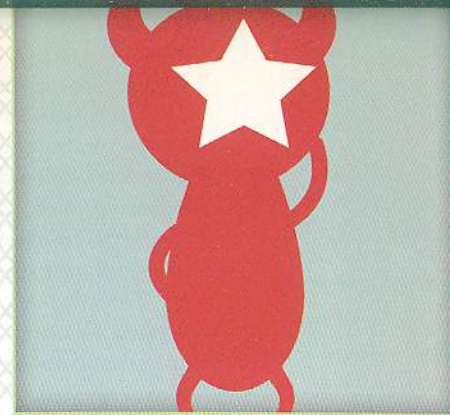

ТАЄМНИЧИЙ ДИВАК: «Сприймайте мене як ексцентричного родича, який завжди ефектно з'являється на сімейних зустрічах і ніколи не зізнається, чим він заробляє на життя. Але, якщо його послухати, виявляється, що він має безліч цікавих історій з життя та цінної інформації, якою він залюбки ділиться. Я завжди поруч — прагну показати вам щось корисне. Яскраве. Загадкове... А нащо вам мій пістолет? Він водяний».

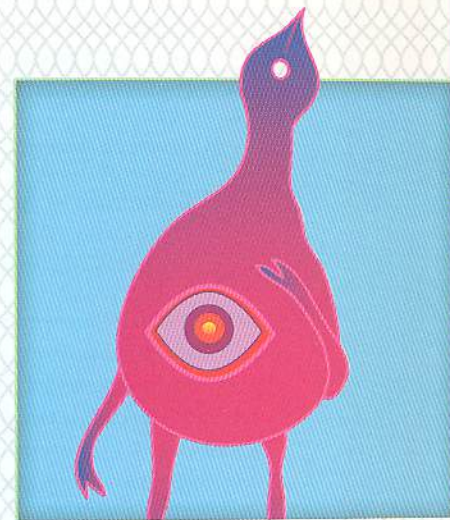

МАЛЕНЬКІ ПРИБУЛЬЦІ: «Ми практичні. Хоча іноді можемо просто розважитися й дуркувати, все ж здебільшого ми допомагаємо прояснити суть того чи іншого поняття або терміну. Також ми допомагаємо Таємничому Диваку, коли той старий дзьобоголов намагається пояснити щось справді складне. Ми прилетіли з далекої планети, щоб допомогти, тож будьте уважні — інакше ви можете прокинутися зв'язаними, як Гуллівер».

АДВОКАТ ДИЯВОЛА: «Насправді я просто підвид маленького прибульця-робітника. Я — набридливий тип, який пропонує антитезу до якоїсь інформації, викладеної у вигляді діаграми чи ілюстрації. А ще я допомагаю утримувати в голові дві протилежні ідеї одночасно».

ВСЕВИДЯЧЕ ПЕРОКО: «Я прибув разом з маленькими прибульцями-робітниками, але, на відміну від них, слугую одній дуже конкретній меті. Щоразу, коли я помічаю, що твоя увага послаблюється або що тобі потрібні додаткові стимули, я раптово вискакую з письмовим завданням, пов'язаним із текстом, який ти читаєш».

ВЕБІНАТОР: «Дехто вважає мене найпримітивнішим із гідів «Дивопису», але я виконую дуже важливу функцію. Я з'являюся щоразу, коли ви можете знайти додаткову інформацію про поточну тему або письменника на сайті «Дивопису». Тож ви можете звертатися до сайту паралельно з читанням книги, щоб глибше зануритися в тему. Може, сам я й малий, але вміщую безліч усього».

